

draft on amendments to the Constitution of Ukraine (concerning the decentralization of power) provides for the creation of executive authorities of local self-government at the district and regional levels for the implementation of administrative functions that belong to the local state administrations. The supervision for compliance with the self-governing authorities of legislation will be carried out by prefects appointed by the head of the state. It has been noted that mentioned constitutional amendments are stipulated by the need to eliminate the dualism of the power of municipal and state structures at a regional (district and regional) level in Ukraine, which slows down the process of formation of viable territorial communities and the development of local self-government in our country.

In addition, the critical analysis of the Decision of Constitutional Court of Ukraine concerning the constitutional provision of 51 deputies of Ukraine regarding an official interpretation of the regulation «at the next regular session of the Supreme Council of Ukraine», contained in Article 155 of the Constitution of Ukraine, as for March 15, 2016 under No 1-pn/201 has been presented, as it has been «postponed» the implementation of constitutional amendments on the decentralization of power.

Key words: *decentralization, local government, constitutional amendments, local (territorial) community, legal position of the Constitutional Court of Ukraine.*

Стаття надійшла 15 серпня 2016 р.

УДК 35.084.3:343.35

**М. О. Піщанська,
Я. П. Павлович-Сенета**

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Присвячено аналізу міжнародної діяльності та функціонуванню органів влади зарубіжних країн, неурядових організацій у сфері протидії корупції. Здійснено порівняння поглядів сучасних дослідників-фахівців різних галузей, зокрема щодо нормативно-правових актів, які містять характеристику цього соціального явища.

Висвітлено позитивний зарубіжний досвід, що може бути використаний для боротьби з корупцією в Україні. Акцентовано, що корумповані відносини витісняють правові, етичні взаємини між людьми, поступово стають нормою поведінки, що на сучасному етапі розвитку Української держави вимагає активного пошуку шляхів протидії корупції.

Ключові слова: *корупція, хабарництво, непотизм, зловживання владою, нігілізм.*

Постановка проблеми. Подолання корупції є надзвичайно важливою справою, оскільки це явище становить небезпеку для держави, суспільства і кожної окремої людини. У країні, що уражена корупцією, різко знижується ефективність економіки, посилюється бідність і соціальна нерівність, розширюється прірва між суспільством і владою, політика перетворюється на сферу розподілу національного багатства, розкладаються моральні засади суспільства, завдається шкода престижу країни на міжнародному рівні.

Корупція демонструє повну байдужість державних посадових осіб до суспільної користі, закону, народу та кожного громадянина. Корупція девальвує державну владу, призводить до поглиблення розшарування населення за рівнем отримуваних реальних доходів. Корупція є глобальною проблемою кожної країни, і з цією проблемою треба боротися.

Практика свідчить, що досконалість нормативно-правового забезпечення та наявність ефективної системи протидії корупції на національному й міжнародному рівнях є чи не найважливішою умовою успішного подолання цього явища.

Стан дослідження. Теоретичною базою для аналітичного осмислення вказаної теми є наукові праці таких провідних учених, як В. Гвоздецький, О. Кальман, С. Ківалов, О. Литвак, М. Мельник, М. Хавронюк, І. О. Ревак та ін.

Мета статті – проаналізувати міжнародну діяльність і зарубіжний досвід органів влади та неурядових організацій у сфері протидії корупції.

Виклад основних положень. Корупція (від лат. *corrumpere* – псувати) буквально означає псувати, завдавати шкоди, руйнувати, викривляти, фальсифікувати, а в найуживанішому варіанті – це використання особою повноважень, наданих державою, з метою власного збагачення або на користь третіх осіб [1, с. 7].

В енциклопедичній літературі корупція – це підкуп державних, політичних, громадських діячів, службовців державного апарату, вчинений особою у певних вузькокорпоративних (кланових) інтересах [2, с. 42].

Корупція – протиправна діяльність, яка полягає у використанні службовими особами їхніх прав і посадових можливостей для особистого збагачення; підкупність і продажність громадських і політичних діячів [3, с. 126–130].

У Довідковому документі ООН «Про міжнародну боротьбу з корупцією» вона трактована як «зловживання державною владою для одержання вигоди в особистих цілях» [1, с. 9].

Великий енциклопедичний юридичний словник дає власне визначення поняття корупції – це соціальне явище, яке охоплює всю сукупність корупційних діянь, пов'язаних із неправомірним використанням особами, уповноваженими на виконання функцій держави, наданої їм влади, службових повноважень, відповідних можливостей з метою задоволення особистих інтересів чи інтересів третіх осіб, а також інших корупційних правопорушень, які створюють умови для вчинення корупційних діянь або є приховуванням їх чи потуранням їм [4, с. 421].

У правовому аспекті корупція становить сукупність різних за характером та ступенем суспільної небезпеки, але єдиних за своєю суттю корупційних діянь (кримінальних, адміністративних, конституційних, цивільно-правових, дисциплінарних), а також порушення етики поведінки посадових осіб, пов'язаних із вчиненням цих діянь [4, с. 422].

За визначенням популярної юридичної енциклопедії, корупція – це підкуп державних, політичних, громадських діячів, посадових осіб державного апарату, вчинений особою в певних вузькокорпоративних (кланових) інтересах [5, с. 217]

Фахівці різних галузей намагаються висвітлити корупцію з різних точок зору, зважаючи на ті науки, представниками яких вони є.

Так, політологи вважають, що корупція – це, насамперед, обмеження свободи волі й вибору, конституційних прав громадян, що притаманно, зокрема, державам авторитарного й тоталітарного типу. Останні аргументують це недостатністю демократизації суспільства, що призводить до збільшення чисельності «недоброчесних» політиків.

Фахівці у сфері управлінської діяльності зосереджують свої зусилля на віднайденні рецептів для оздоровлення управлінського апарату, де, на їхню думку, й криється причина цього феномену.

Економісти надають перевагу виробленню шляхів детінізації економіки, що занепадає в умовах корумпованого суспільства. Водночас справедливо зазначити, що й сама вражена корупцією економіка є причиною розвитку корупційних відносин у суспільстві.

Соціологи вбачають у корупції всі проблеми соціально-культурного розвитку суспільства та нестримну деморалізацію громадськості.

Юристи розглядають корупцію як відхилення від обов'язкової, нормативної поведінки та зосереджують свої зусилля на вдосконаленні законодавства таким чином, щоби протиправна поведінка виключала своє існування взагалі.

Варто наголосити, що кожен із таких напрямів, розвиваючись відокремлено, не має жодних шансів на повне подолання цього ганебного явища. Побутує думка, що корупція є індикатором хворого суспільства, недужого на комплекс хронічних захворювань, які, своєю чергою, і лікувати необхідно комплексною програмою. На жаль, одним із симптомів цієї хвороби часто є відвертий цинізм: у суспільстві переважають так звані подвійні стандарти, тобто корупцію усі зневажають, вважають недостойним явищем, але залюбки користуються виробленими нею механізмами для досягнення власної мети [6, с. 93].

Сучасна корупція охоплює багато видів протиправної діяльності, зокрема, хабарництво, непотизм та незаконне привласнення публічних коштів тощо. Хабарництво – це винагорода за відхилення від службових обов'язків. У своїй монографії М. І. Мельник тлумачить: хабарництво – це родове поняття корупції, яке охоплює три самостійні, але взаємопов'язані склади злочину: одержання хабара, дача хабара, посередництво у хабарництві [7, с. 29].

Непотизм (від лат. *nepos* – родинне або *nepotis* – внук, племінник) – це патрунування на підставі приватних відносин. Непотизм полягає у наданні родичам або знайомим посад незалежно від їхніх професійних здібностей. Сучасною формою непотизму є так зване кумівство, прояви якого можна спостерігати у країнах молодій демократії [1, с. 10].

Корупція спричиняє серйозні правові, політичні, морально-психологічні та економічні наслідки. Правові наслідки виявляються у порушенні правових принципів функціонування держави та її окремих інститутів (верховенства права, законності, невідворотності відповідальності); суттєвому обмеженні конституційних прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб; грубому порушенні встановленого законом порядку здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади; поширенні в країні правового нігілізму як негативного ставлення громадян до права, законів, наявності у них установки на досягнення соціально значущих результатів неправовими засобами тощо [1, с. 147].

Політичні наслідки корупції полягають у тому, що вона руйнує систему управління і національну стабільність за допомогою підриву законності в політичній системі. За своєю природою корупція є формою вимагання, що позбавляє простих громадян права на участь у процесі прийняття рішень. Корупція живить сама себе, створюючи зростаючу спіраль незаконних хабарів, допоки державні структури не стають цілком підірваними, а розвиток країни – відкинутим назад на цілі десятиліття.

Корупція – не просто соціальне, але і психологічне та моральне явище. Адже вона не існує поза людьми – їх поведінкою, діяльністю. Корупція – це спосіб мислення, який обумовлює спосіб життя.

У країнах, де корупція поширена значною мірою, корумповані відносини все більше витісняють правові, етичні стосунки між людьми, корупція зі соціальної аномалії поступово перетворюється на правило і стає звичним способом вирішення життєвих проблем, нормою функціонування влади і способом життя значної частини суспільства. Найнебезпечнішим наслідком такого стану речей у суспільстві є те, що через витіснення корумпованими відносинами правових та етичних взаємин відбувається значний злам у суспільній психології: люди у своїй поведінці з самого початку психологічно вже налаштовані на протиправні способи вирішення питань.

Морально-психологічні наслідки корупції проявляються в тому, що вона є потужним фактором деморалізації суспільства, нищить моральні і духовні підвалини, сприяє поширенню у людей кримінальної психології тощо [1, с. 146–148].

Наприкінці ХХ століття світова спільнота визнала, що корупція є глобальною проблемою кожної країни з нею треба боротися. Результатом стало ухвалення цілого комплексу міжнародно-правових актів (обов'язкового і рекомендаційного характеру), підготовлених та прийнятих в Організації Об'єднаних Націй, Організації економічного співробітництва та розвитку, Організації американських держав, Раді Європи, Європейському Союзу, Африканському Союзу. Міжнародні юридичні інструменти вирізняються за сферою застосування, проте в усіх на меті є одне – встановити загальні стандарти боротьби з корупцією шляхом забезпечення виконання антикорупційних законів на національному рівні [8].

Президент організації «Міжнародна гласність» П. Єйген прямо вказав, що «корупція є найважливішим фактором економічного спаду низки країн світу, зокрема Індонезії, Таїланду, Росії, України та інших держав, що перебували у складі СРСР» [1, с. 130–131].

У міжнародно-правових документах присутні різні підходи до розуміння корупції. Це поняття в загальноприйнятому розумінні вперше було сформульовано на 34-ій сесії Генеральної Асамблеї ООН 1979 року.

Спеціалісти цієї організації визначили корупцію як виконання посадовими особами будь-яких дій або ж бездіяльність у сфері виконання їхніх посадових повноважень за винагороду в будь-якій формі в інтересах того, хто надає цю винагороду, як з порушенням посадових інструкцій, так і без такого порушення [9, с. 115].

Практично першим міжнародним документом, який закликав держави-членів ООН боротися з незаконним збагаченням державних посадових (обраних) осіб, стала «Декларація про боротьбу з корупцією та хабарництвом у міжнародних комерційних операціях», прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1996 р. Слід зазначити, що цей документ запропонував заходи для ефективного застосування чинних законів, які забороняють хабарі у міжнародних комерційних операціях [10].

Через сім років, 31 жовтня 2003-го, ООН прийняла Конвенцію проти корупції [11]. У цьому документі йдеться про більш серйозне ставлення ООН до корупції як явища, що несе небезпеку не лише державному устрою, а й усьому світовому товариству [12, с. 4].

Сучасні міжнародні нормативно-правові документи трактують корупцію по-різному. Так, у Резолюції «Практичні заходи боротьби з корупцією» [13], поширеній на VIII Конгресі ООН із запобігання злочинності (Гавана, 1990 р.), корупцію визначено як «порушення етичного (морального), дисциплінарного, адміністративного, кримінального характеру, що проявилися у протизаконному використанні свого службового становища суб'єктом корупційної діяльності».

Отже, поширеність цієї проблематики давно набула міжнародного характеру і торкнулася тією чи іншою мірою всіх держав, у тому числі й країн із розвинутою ринковою економікою. Ефективне здійснення діяльності щодо запобігання і протидії їй у сучасних умовах неможливе без міжнародної взаємодії з усіма країнами та міжнародними організаціями. Так, відповідно до ст. 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [14].

Водночас окремим країнам світу вдалося майже повністю поборотися з корупцією. Зокрема, в Ізраїлі антикорупційна діяльність проводиться урядовими організаціями і спеціальними підрозділами поліції, відомством Державного контролера, що володіє незалежністю від міністерств і державних відомств, і громадськими організаціями, наприклад, «Відомством чистоти уряду». Ці організації досліджують можливі корупційні точки, а у разі їх виявлення інформують органи розслідування. В Ізраїлі, через значні соціальні пільги для урядовців і безжальне їх покарання за виявлення корупції, низова корупція практично відсутня. Доведених до суду корупційних злочинів в Ізраїлі не більше 5%.

У Великобританії система антикорупційних механізмів урегульована на законодавчому рівні. Окрім цього, надзвичайно високо ці-

ується громадська думка, вона стежить за динамікою негативних явищ у суспільстві (зокрема, проявляючи своє незадоволення через громадські дебати). Безпосередньо корупційні процеси у Великій Британії відстежує так званий Комітет Нолана, який було засновано в жовтні 1994 року. Його зусилля зосереджені на основних ділянках громадського життя, які викликають найбільшу стурбованість громадськості: це члени парламенту, котрі працюють консультантами фірм, що прагнуть впливати на державну політику; це колишні міністри та інші посадові особи, що задіяні в тих галузях індустрії, регулюванням яких перед тим займалися в уряді; це інші аспекти громадського життя.

В основу боротьби з корупцією в Німеччині покладено завдання знищення матеріальної, насамперед фінансової, бази злочинних угруповань. Це досягається двома шляхами: конфіскаційним (конфіскація майна) і створенням належної правової бази для унеможливлення відмивання «брудних» грошей.

Серед антикорупційних механізмів, які запроваджуються в Німеччині за іноземним досвідом, слід назвати намір створити реєстр корумпованих фірм. Його суть полягає в тому, що фірма, яка входить до такого реєстру, позбавляється права виконувати будь-які державні замовлення, стає об'єктом більш пильної уваги з боку правоохоронних органів.

Антикорупційна політика у Сингапурі вражає своїми успіхами. Її центральною ланкою є постійно діючий спеціалізований орган по боротьбі з корупцією – Бюро по розслідуванню випадків корупції, яке володіє політичною і функціональною самостійністю. Цей незалежний орган розслідує і прагне запобігати випадкам корупції в державному і приватному секторах економіки.

В Японії, як і в багатьох інших країнах, стрижневим напрямом боротьби з корупцією є кадрова політика. Японським державним службовцям гарантована гідна оплата праці. Велику увагу японський законодавець зосереджує на етичній поведінці політиків і службовців. Так, з квітня 2000 р. в країні діє Закон «Про етику державних службовців», а так само затверджені урядовим указом етичні правила державного службовця і норми адміністративних покарань за їх порушення.

Видається, найбільший досвід боротьби з корупцією накопичено у США. Важливим організаційним заходом, здійсненим урядом США, було створення в червні 1970 р. Національної ради по боротьбі з організованою злочинністю, головним завданням якої є розробка загальнонаціональної програми дій.

Керівну роль в діяльності по боротьбі з організованою злочинністю відіграє Міністерство юстиції США, яке розробляє національну стратегію боротьби зі злочинністю в країні та здійснює методичне керівництво цією роботою.

Головним підрозділом Міністерства юстиції, на яке безпосередньо покладено боротьбу з організованою злочинністю, є Федеральне бюро розслідувань (ФБР) [15].

Слід зазначити, що не тільки держава бере участь у подоланні такого явища як корупція. В цьому процесі також задіяне суспільство, яке створює неурядові організації і таким чином може впливати на знищення цього явища. Варто згадати «Фонд Баторія», «FIDE» в Польщі, «Freedom House» в США, інші провідні неурядові організації, які активно діють у світі.

У Польщі особливу роль у сфері формування негативного ставлення до корупції відіграють польські неурядові організації. У країні діє відділення «Transparency International». Крім того, найактивнішою неурядовою організацією в цій сфері є «Фонд Баторія», який з 2000 р. здійснює програму «Проти корупції», а також співпрацює в межах Антикорупційної коаліції неурядових організацій [16]. Фонд разом з Антикорупційною коаліцією НГО та польською неурядовою організацією «FIDE» (Форум–Інтеграція–Демократія–Європа) [17] активно займається роботою, спрямованою на громадське просвітництво. Неурядові організації взяли на себе обов'язок здійснення постійного моніторингу, так званого «watch dog». Це перевірка того, чи діють органи центральної влади та місцевого самоврядування відповідно до законів та стандартів демократії.

Серед громадських ініціатив у сфері протидії корупції у США треба виокремити громадську організацію «Freedom House», що активно розвивається з 70-х рр. ХХ ст.

Вона набула значного авторитету і популярності завдяки цілій низці комплексних наукових розробок в економічній, політичній і соціальній сферах. «Freedom House» (FH) періодично представляє свої матеріали в рамках таких розробок: «Свобода в світі» (Freedom in the World), «Свобода преси» (Press Freedom Survey), «Транзитні суспільства» (Nations in Transit), «Монітор свободи» (Freedom Monitor), «Століття демократії» (Democracy's Century) та ін. Специфікою методик «FH» є розподіл держав за кількома категоріями – «Вільна», «Частково вільна» і «Невільна» [18].

За підсумками 2014 р. міжнародної організації Transparency International, у світі немає жодної країни, в якій би зовсім не було корупції, найкраща ситуація у Новій Зеландії, рейтинг якої становить 9,4

(за 10-бальною шкалою, від «0» до «10», де «0» – найвищий рівень корупції, а «10» – найнижчий), найгірша – в Сомалі – 1,1. У 2014 р. Україна посіла 146 місце зі 180 країн, з показником у 2,2 бала, поруч з такими країнами, як Зімбабве, Сьєрра-Леоне, Росія [1, с. 125].

США та європейські країни вже зрозуміли загрозовість проблеми і намагаються боротися з корупцією. В США ще 20 років тому було ухвалено закон, згідно з яким підкуп іноземних урядовців є кримінальним злочином.

Це, своєю чергою, поставило американський бізнес у невідгдані умови перед компаніями з інших країн. Як стверджує Комерційний департамент США, у 1997 р. американські компанії втратили контрактів на суму 15 млрд доларів [1, с. 132].

В Україні спеціально уповноваженими органами у сфері протидії корупції є органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції.

Така ж протидія чиниться з боку громадськості безпосередньо через громадські організації та незалежні державні структури, такі як Національне антикорупційне бюро України. Громадські організації загалом відіграють важливу роль у протидії корупції, сприяючи прозорості функціонування владних структур, створюючи таким чином сприятливі умови для запобігання корупції, виявлення фактів корупційних правопорушень і притягнення винних осіб до відповідальності.

Отже, для боротьби з корупцією низка країн вживає заходи організаційного характеру – створюють спеціалізовані установи, організації, ухвалюють нормативно-правові акти, метою діяльності яких є вироблення відповідної стратегії й тактики, розробка превентивних заходів нормотворчого й функціонального змістового наповнення. Зменшення рівня корупції до безпечного в Україні можливе лише за умови вивчення та втілення в життя закордонного досвіду боротьби із цим вкрай негативним соціальним явищем, найперше політичних, правових та організаційних механізмів подолання корупції, які успішно працюють в інших країнах.

Висновки. В Україні корупція пронизує усі сфери суспільного життя та є однією з основних причин соціальної, економічної та політичної кризи. У результаті ураження більшості державних інститутів корупцією відбувається руйнація соціально-економічної сфери, спостерігається деградація правоохоронних і судових органів, системи охорони здоров'я, а також науки й освіти, медицини, державної служби тощо. Фактична корумпованість всієї країни, зрештою, підірвала

її життєздатність та стала на заваді впровадженню вкрай необхідних реформ.

Практичний досвід правових держав світу у сфері боротьби з корупційними злочинами дає змогу сформувати уявлення про основи передової національної антикорупційної стратегії, вироблення якої сьогодні необхідне в Україні.

Відповідно, влада повинна:

- розробити єдину державну політику в сфері боротьби з корупцією, яка містила б комплекс заходів державного, політичного, економічного, соціального і правового характеру;
- сформувати спеціальну антикорупційну службу, незалежну від усіх гілок влади, яка забезпечила б контроль за діяльністю державних органів різних рівнів;
- гарантувати незалежне функціонування судової влади, за прикладом правоохоронних систем Італії, США, Великої Британії чи Франції.

Практика роботи правоохоронних органів зарубіжних країн у цьому напрямі засвідчує, що наявність ефективної системи протидії корупції на національному й міжнародному рівнях та досконалість нормативно-правового забезпечення в цій галузі є однією з головних умов успішного подолання окресленої проблеми.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що передовий досвід країн світу у справі запобігання та протидії корупції при всій специфіці системи їхнього державного управління становить певний інтерес для України. Такі напрацювання можуть бути використані у практичній діяльності вітчизняних державних органів, покликаних боротися з корупцією, а також під час розробки нормативно-правових актів, спрямованих на мінімізацію впливу корупції у сфері державного управління.

---

1. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження / кер. авт. кол. І. О. Ревак – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 220 с.

2. Словничок юридичних термінів: навч. посібник / уклад. В. П. Марчук. – К.: МАУП, 2003. – 128 с.

3. Мельник Н. И. Коррупционные преступления: сущность и понятие / Н. И. Мельник // Право Украины. – 2000. – № 11. – С. 23–28.

4. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Юридична думка, 2012. – 1020 с.

5. Популярна юридична енциклопедія / В. К. Гіжевський, В. В. Головченко, В. С. Ковальський (кер.) та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 528 с.

6. Бартошек М. Римское право. Понятие, термины, определения / М. Бартошек. – М., 1989. – 448 с.

7. Мельник М. І. Хабарництво: загальна характеристика, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства: монографія / М. І. Мельник. – К.: Парлам. вид-во, 2000. – 256 с.

8. Задирака Н. Світовий досвід запобігання та протидії корупції: до питання про інтеграцію законодавства України до права Європейського Союзу / Н. Задирака, Р. Кабанець // Віче: теоретичний і громадсько-політичний журнал. – 2014. – № 10. – С. 42–43 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/4201/>

9. Nevmerzhyč'kyj Je. V. Korupcija v Ukraї'ni: pryčyny, naslidky, mehanizmy protydyi': monografija / Je. V. Nevmerzhyč'kyj. – K.: KNT, 2008. – 368 s.

10. Про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях: Міжнародний документ ООН від 16.12.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_369

11. Конвенція проти корупції: Міжнародний документ ООН від 31.10.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 49.

12. Законодавство України про боротьбу з корупцією. – Вид. 4-е, зі змін. та доп. – Х.: Одиссей, 2008. – 480 с.

13. Практичні заходи боротьби з корупцією. Попередження злочинності та кримінальне правосуддя у контексті розвитку: реалізації та перспективи міжнародного співробітництва: резолюція VIII Конгресу ООН із запобігання злочинності від 7 вересня 1990 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_785

14. Конституція України: Основний закон від 28 черв. 1996 р. № 254к // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

15. Чепелюк В. Досвід зарубіжних країн у боротьбі з корупцією [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uspishnaukraina.com.ua

16. Неправительственная общественная организация «Против коррупции» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://rus.ngo.pl/wiadomosci/323968.html>.

17. Польская неправительственная организация «Форум – Интеграция – Демократия – Европа» (FIDE) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.stq.ru/news/nbr.php?ELEMENT_ID=3866

18. Громадська організація «Freedom House»: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.freedomhouse.org

Пищанская М. А., Павлович-Сенета Я. П. Международная деятельность и опыт зарубежных стран в сфере противодействия коррупции

Посвящено анализу международной деятельности и функционированию органов власти зарубежных стран, неправительственных организаций в сфере противодействия коррупции. Осуществлено сравнение взглядов современных исследователей-специалистов различных отраслей, в частности

касательно нормативно-правовых актов, содержащих характеристику этого социального явления.

Освещено положительный зарубежный опыт, который может быть использован для борьбы с коррупцией в Украине. Акцентировано, что коррумпированные отношения все больше вытесняют правовые, этические отношения между людьми, превращаются в норму поведения, на современном этапе развития Украинского государства требует активного поиска путей противодействия коррупции.

Ключевые слова: коррупция, взяточничество, nepotизм, злоупотребление властью, нигилизм.

Pischanska M. A., Pavlovyeh-Seneta Ya. P. International activity and experience of foreign countries in the field of counteraction to corruption

The article deals with the analysis of the international activities of governmental bodies and non-governmental organizations in the field of counteraction to corruption.

The comparison of views of modern foreign and domestic researchers, regulatory legal acts containing the characteristic of this legal institution is carried out. International experience that could be the basis for the destruction of this phenomenon in the world is analyzed.

The fight against corruption is an extremely important aspect to study because every state in the world has an experience of fighting this phenomenon. This phenomenon is a danger of the state, society and every individual. In a country injured by corruption, economic efficiency is decreased, poverty and social inequality are exacerbated, a gap between society and the authorities is extended, politics becomes a sphere of distribution of the national wealth, moral foundations of the society are disorganized, and irreparable damage to the country's prestige at the international level is caused.

Corruption shows complete indifference of government officials to the public benefit, to the law, to people, to every citizen. Corruption devaluates state power, moral principles and values of the society, it leads to stratification of the population on the level of real incomes. Corruption is a global problem of each country, and this problem must be combated.

The practice of the work of law enforcement agencies of foreign countries in this direction proves that the perfection of the normative-legal maintenance of countermeasures and the availability of an effective system of combating corruption at the national and international levels is one of the main conditions for successful overcoming of the specified problem. A number of countries takes measures of organizational character to fight corruption.

They create specialized institutions, organizations, normative-legal acts to develop appropriate strategies and tactics, preventive measures of the legislative and functional content.

Key words: state power, law, abuse, corruption, nepotism, nihilism, official, bribery.

Стаття надійшла 27 квітня 2016 р.